

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2008 R.

7. Czytelnictwo. Promocja. Działalność informacyjna.

7.1. Zasięg czytelnictwa - obserwowane tendencje i preferencje czytelnicze

W województwie śląskim odnotowano znaczny spadek zarówno w zasięgu czytelnictwa, jak i w ilości wypożyczeń i udostępnień księgozbioru. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba udostępnień na miejscu i na zewnątrz zmniejszyła się o 1.113.225 woluminów. W 2008 roku śląskie biblioteki odwiedziło też znacznie mniej czytelników niż w 2007 roku, różnica ta kształtuje się na poziomie około 40 tysięcy użytkowników. Tendencja spadkowa ma charakter ogólnopolski. Jej przyczyn upatrywać można w utrzymującym się niżu demograficznym, dalszej migracji zarobkowej poza granice kraju, wypieraniu książki przez inne nośniki informacji. Dodatkowym problemem, który pociąga za sobą spadki poziomu czytelnictwa jest zaniżanie wymagań edukacyjnych w szkołach. Ponadto wiele bibliotek szkolnych niejako przymusza uczniów do korzystania ze swoich usług prowadząc tzw. rankingi czytelnicze, które warunkują ocenę z zachowania. Uczniowie ci, często rezygnują wtedy z korzystania z usług oferowanych przez biblioteki publiczne.

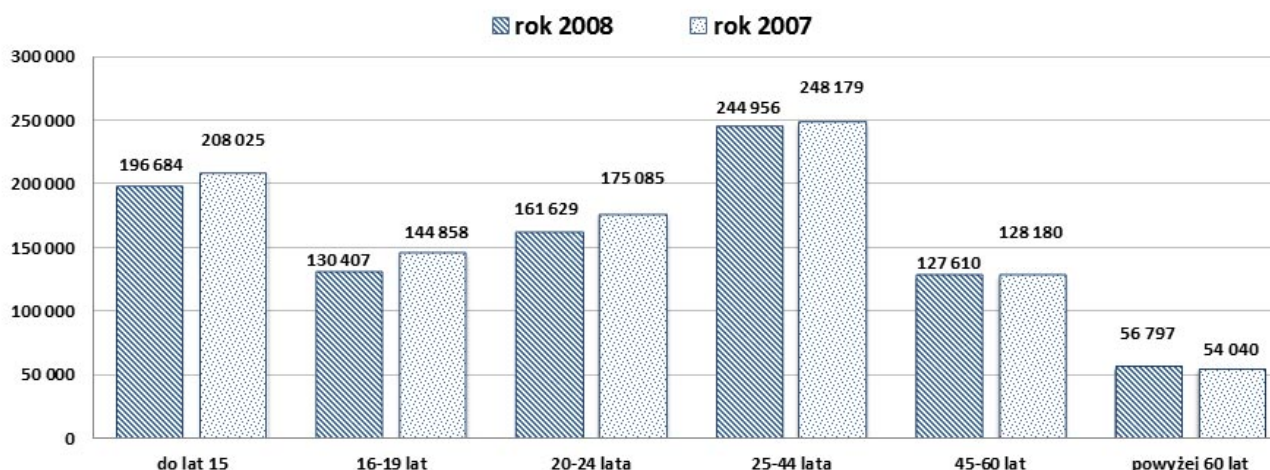
Czytelnicy

W 2008 r. ogólna liczba zarejestrowanych czytelników wyniosła 918.083, tj. mniej o 40.284 użytkowników w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy spadek odnotowano w grupie użytkowników 16-19 lat i 20-24 lata (w sumie 27.907 osób), wśród młodzieży szkolnej i studentów (aż o 34.515). Wzrost natomiast widoczny jest w grupie wiekowej powyżej 60 lat. Więcej czytają pracownicy umysłowi i tzw. inni zatrudnieni.

Zestawienie za dwa ostatnie lata struktury czytelników wg wieku kształtuje się następująco:

grupa wiekowa	2008 rok	2007 rok	wzrost	spadek
ogółem	918 083	958 367		40 284
do lat 15	196 684	208 025		11 341
16-19 lat	130 407	144 858		14 451
20-24 lata	161 629	175 085		13 456
25-44 lata	244 956	248 179		3 223
45-60 lat	127 610	128 180		570
powyżej 60 lat	56 797	54 040	2 757	

Czytelnicy w województwie śląskim wg kryterium wieku

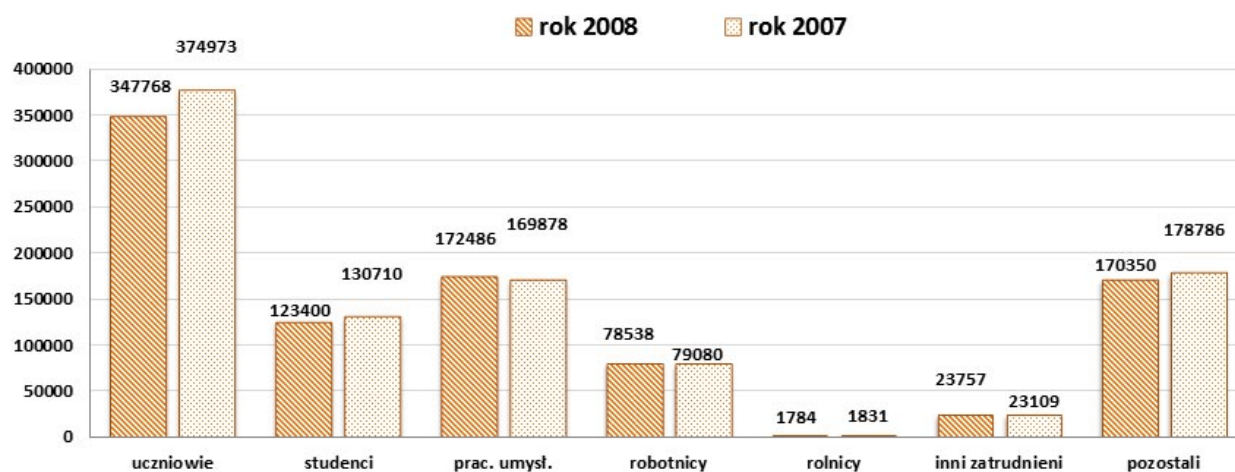
Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie czytelników

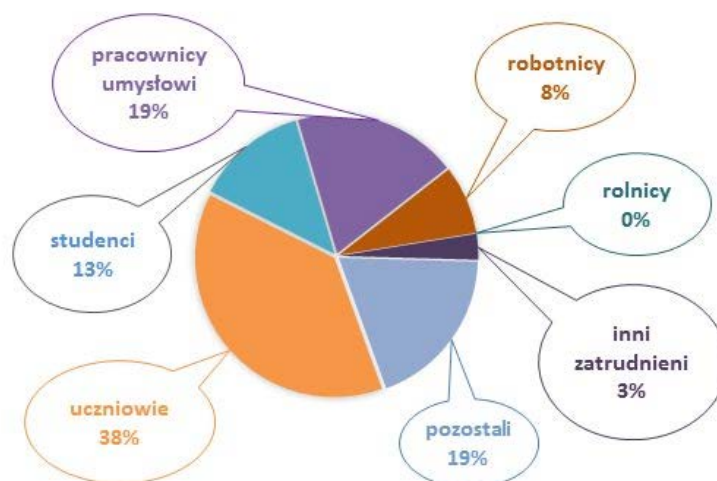
Zestawienie za dwa ostatnie lata struktury czytelników wg zajęcia kształtuje się następująco:

grupa zawodowa	2008 rok	2007 rok	wzrost	spadek
ogółem	918 083	958 367		40284
uczniowie	347 768	374 973		27205
studenci	123 400	130 710		7310
pracownicy umysłowi	172 486	169 878	2608	
robotnicy	78 538	79 080		542
rolnicy	1784	1 831		47
inni zatrudnieni	23 757	23 109	648	
pozostali	170 350	178 786		8436

Czytelnicy w województwie śląskim wg kryterium zajęcia

Udział procentowy czytelników zgodnie z kryterium zajęcia w 2008 r.

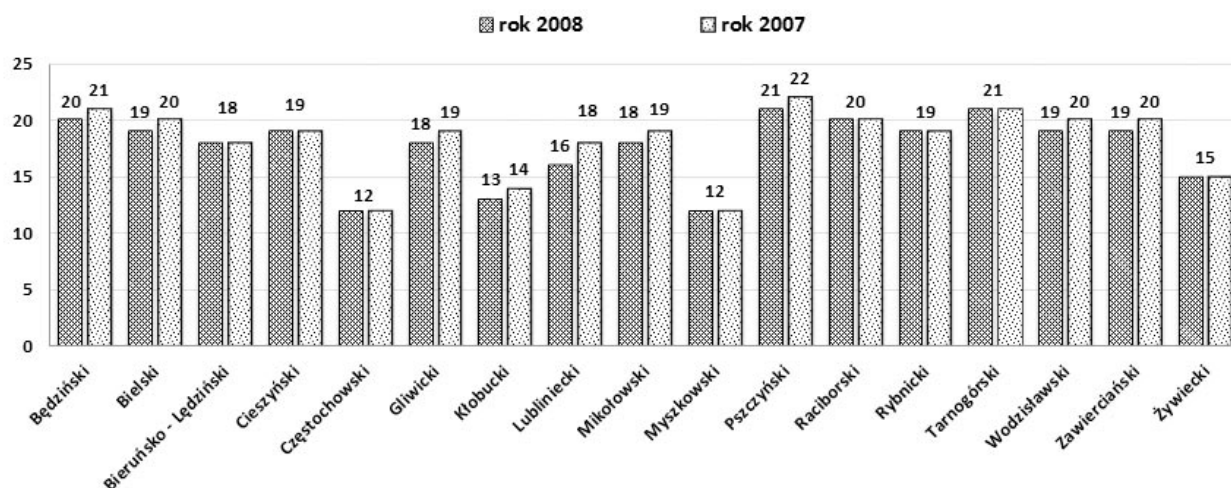
Zasięg czytelnictwa

W 2008 roku wskaźnik zasięgu czytelnictwa w województwie śląskim wyniósł 20 czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców i zmniejszył się w stosunku do roku 2007 o 1 osobę na 100 mieszkańców.

Powiaty ziemskie – średnia 18 - bez zmian

powiat	wskaźnik 2008	wskaźnik 2007
Będziński	20	21
Bielski	19	20
Bieruńsko-Lędziński	18	18
Cieszyński	19	19
Częstochowski	12	12
Gliwicki	18	19
Kłobucki	13	14
Lubliniecki	16	18
Mikołowski	18	19
Myszkowski	12	12
Pszczynski	21	22
Raciborski	20	20
Rybnicki	19	19
Tarnogórski	21	21
Wodzisławski	19	20
Zawierciański	19	20
Żywiecki	15	15

**Zasięg czytelnictwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców
(powiaty ziemskie)**

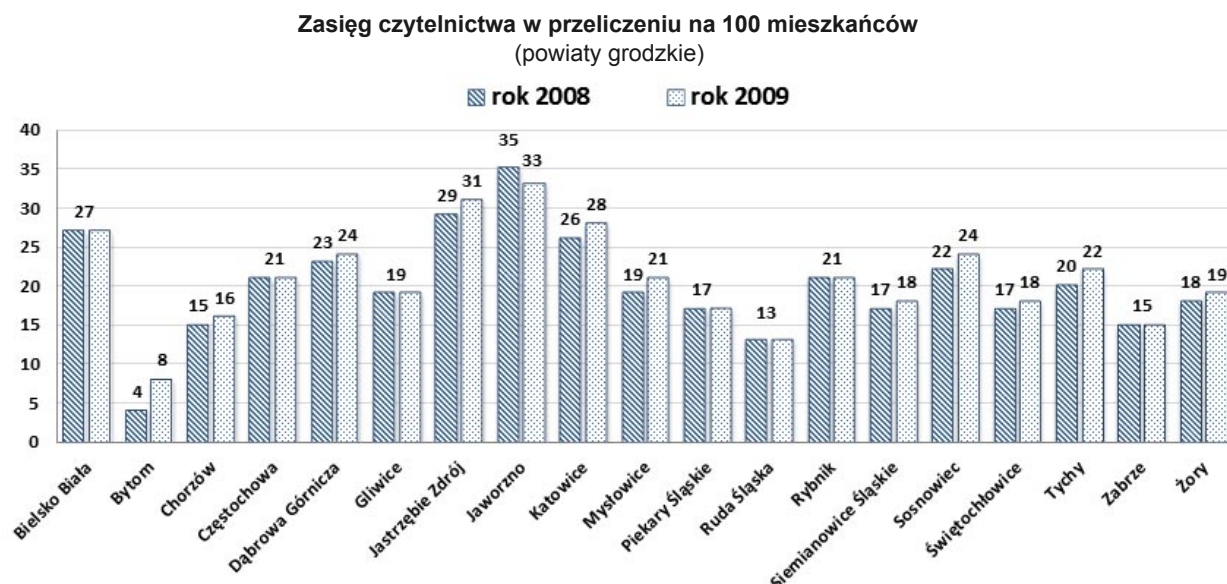

Jak wynika z powyższego zestawienia najwyższe wskaźniki zasięgu czytelnictwa osiągnięto kolejno w powiatach:

- Pszczynskim i Tarnogórskim,
- Będzińskim, Raciborskim,
- Bielsk Bielskim, Cieszyńskim, Wodzisławskim, Zawierciańskim.

Powiaty grodzkie – średnia – 20

powiat	wskaźnik 2008	wskaźnik 2007
Bielsko-Biała	27	27
Bytom	4	8
Chorzów	15	16
Częstochowa	21	21
Dąbrowa Górnicza	23	24
Gliwice	19	19
Jastrzębie Zdrój	29	31
Jaworzno	35	33
Katowice	26	28
Mysłowice	19	21
Piekary Śląskie	17	17
Ruda Śląska	13	13
Rybnik	21	21
Siemianowice Śląskie	17	18
Sosnowiec	22	24
Świętochłowice	17	18
Tychy	20	22
Zabrze	15	15
Żory	18	19

Należy zwrócić uwagę, że są miejscowości (Bytom, Włodowice, Dąbrowa Zielona, Dębowiec), gdzie wskaźnik zasięgu czytelnictwa jest bardzo niski i wynosi 4-7 %.

Najwyższe wskaźniki zasięgu czytelnictwa osiągnięto :

- wśród bibliotek powiatów grodzkich: Jaworzno (35%), Jastrzębie Zdrój (29%), Bielsko-Biała (27%), Katowice (26%),
- wśród pozostałych bibliotek miejskich: Ustroń (32%), Cieszyn i Sławków (po 29%) i Wodzisław Śląski (26%),
- wśród bibliotek miast i gmin: Czechowice-Dziedzice (29%),
- wśród bibliotek gminnych: Wielowieś (42%), Mierzęcice (32%), Bestwina (30%), Marklowice (27%).

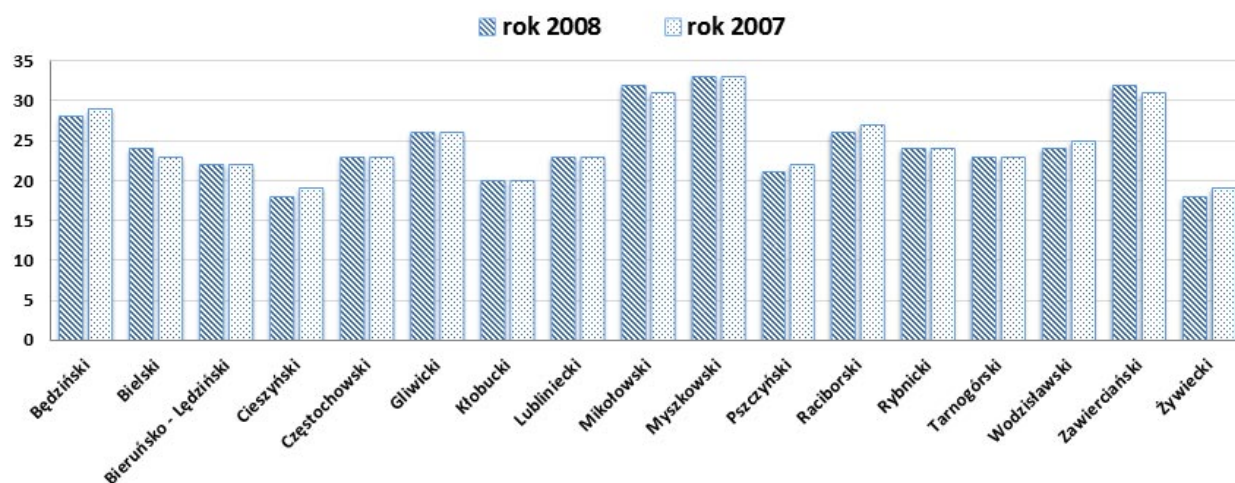
Wypożyczenia i udostępnienia prezencyjne

Na zewnątrz w 2008 r. wypożyczono 18.658.246 wol., co w porównaniu z rokiem 2007 daje spadek o 498 597 książek. Na miejscu zaś skorzystano z 3.881.676 woluminów w roku 2008, to jest mniej o 58.193 w zestawieniu danych z zeszłym rokiem. Wskaźnik wypożyczeń książek, czasopism, zbiorów specjalnych na zewnątrz i na miejscu w przeliczeniu na 1 czytelnika wynosi 24. Średni wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika, ilustrujący aktywność czytelników w powiatach ziemskich i grodzkich pokazują poniższe tabele.

Powiaty ziemskie – średnia 24

powiat	wskaźnik 2008	wskaźnik 2007
Będziński	28	29
Bielski	24	23
Bieruńsko-Lędziński	22	22
Cieszyński	18	19
Częstochowski	23	23
Gliwicki	26	26
Kłobucki	20	20
Lubliniecki	23	23
Mikołowski	32	31
Myszkowski	33	33
Pszczynski	21	22
Raciborski	26	27
Rybnicki	24	24
Tarnogórski	23	23
Wodzisławski	24	25
Zawierciański	32	31
Żywiecki	18	19

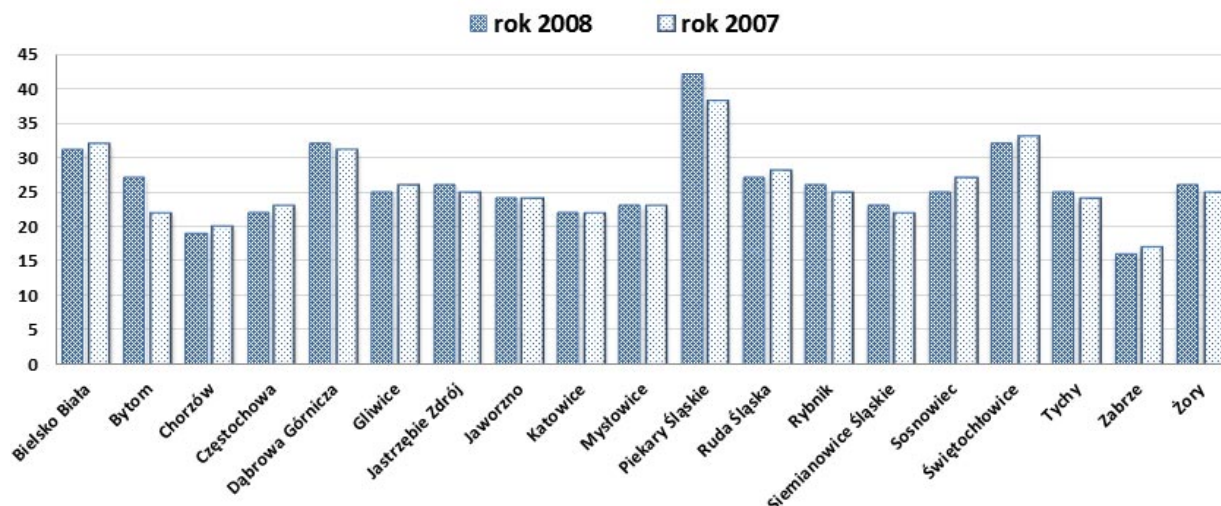
Wypożyczenia i udostępnienia prezencyjne w przeliczeniu na 1 czytelnika
(powiaty ziemskie)

Powiaty grodzkie – średnia 25

powiat	wskaźnik 2008	wskaźnik 2007
Bielsko-Biała	31	32
Bytom	27	22
Chorzów	19	20
Częstochowa	22	23
Dąbrowa Górnicza	32	31
Gliwice	25	26
Jastrzębie Zdrój	26	25
Jaworzno	24	24
Katowice	22	22
Mysłowice	23	23
Piekary Śląskie	42	38
Ruda Śląska	27	28
Rybnik	26	25
Siemianowice Śląskie	23	22
Sosnowiec	25	27
Świętochłowice	32	33
Tychy	25	24
Zabrze	16	17
Żory	26	25

Wypożyczenia i udostępnienia prezencyjne w przeliczeniu na 1 czytelnika (powiaty grodzkie)

Jak widać w powyższych tabelach i wykresach zmiany w liczbie wypożyczeń i udostępnień w bibliotekach powiatów ziemskich przebiegły dość łagodnie notując +/- jednopunktowe wahania. Wśród bibliotek miast grodzkich najbardziej widoczny wzrost zainteresowania książką wystąpił w Bytomiu i Piekarach Śląskich, spadek zaś najbardziej uwidocznił się w Sosnowcu.

Preferencje czytelnicze

Biblioteki dokonując zakupu księgozbioru starają się trafić w gusta czytelnicze swoich klientów. Znając preferencje swoich użytkowników z jednej strony mogą zaspokoić ich potrzeby, z drugiej rozbudzić ich aspiracje i zachęcić do korzystania ze swoich usług.

Największym zainteresowaniem wśród dorosłych cieszą się pozycje beletrystyczne. Najczęściej czytani autorzy to podobnie jak w ubiegłym roku, m.in.:

- literatura sensacyjna, kryminalna, thrillery: K. Follet, T. Clancy, R. Ludlum, J. Grisham, M. Krajewski, R. Chandler, H. Coben, D. Brown, McClark, J. Patterson, L. Child, D. Baldacci, D. Morrell, J. Deaver, A. Kava, J. Katzenbach, N. Fischer, W. Smith, S. Sheldon, A. Christie,
- literatura kobieca: D. Steel, N. Roberts, A. Quick, N. Sparks, K. Grochola, M. Szwaja, M. Kalicińska, J. Chmielewska, M. Fox, I. Sowa, M. Nurowska, K. Martin, M. Gretkowska,
- literatura fantastyczno – naukowa: A. Sapkowski, T. Pratchett, D. Koontz, F. Herbert, W. Sorokin, J. R. R. Tolkien, G. Masterton, R. Cook, A. Horton, J. Dukaj, A. Norton, A. Ziemiański, J. Piekara, R. Zelezny, A. Harton,
- literatura obyczajowa: P. Coelho, U. Eco,
- książki podróżnicze, m.in. Wojciecha Cejrowskiego, Beaty Pawlikowskiej,
- literatura faktu: B. Wołoszański, W. Suworow.

W zakresie literatury niebeletrystycznej czytelnicy najczęściej pytają o książki z: psychologii, socjologii, zarządzania i nauk około ekonomicznych, prawa, finansów, historii literatury pięknej, literatury faktu (publicystyki). Zapotrzebowanie na literaturę popularnonaukową określają najczęściej kierunki studiów podejmowanych przez naszych czytelników.

7.2. Najważniejsze wydarzenia kulturalne, promocyjne, edukacyjne - wybrane przykłady

Spotkania autorskie

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom swojej klienteli biblioteki organizują coraz więcej, cieszących się coraz większym uznaniem, spotkań autorskich. W bibliotekach gościli literaci, publicyści, dziennikarze, aktorzy, politycy, naukowcy. Wśród nich, m.in.:

Józef Baran	Jaworzno, Rybnik
Liliana Bardijewska	Częstochowa
Henryk Bardijewski	Częstochowa
Grażyna Bąkiewicz	Katowice
Paweł Beręsewicz	Częstochowa, Pawłowice, Wodzisław Śl.
Szymon Bira	Cieszyn
Małgorzata Budzyńska	Orzesze, Wiry

Iwona Chmielewska	Katowice
Ewa Chotomska	Goczałkowice, Kłobuck, Łędziny, Pszczyna
Agnieszka Chrobot	Lubliniec
Stefan Chwin	Częstochowa
Jacek Dehnel	Częstochowa
Łukasz Dębski	Bestwina, Wodzisław Śl.
Wiesław Drabik	Bielsko-Biała, Cieszyn, Czechowice-Dziedzice, Gliwice, Jastrzębie Zdrój, Łazy, Mierzęcice, Ogrodzieniec
Elżbieta Dzikowska	Częstochowa
Leszek Engelking	Katowice
Joanna Fabicka	Zawiercie
Lilanna Fabisińska	Goczałkowice
Marta Fox	Częstochowa, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Pawłowice, Poczesna, Pszczyna, Starcza, Sosnowiec, Wodzisław Śl.
Agnieszka Frączek	Gliwice, Miedźna, Pawłowice
Barbara Gawryluk	Częstochowa, Jastrzębie Zdrój, Koszarawa, Łędziny, Pawłowice, Pszczyna
Dorota Gellner	Blachownia
Barbara Gruszka-Zych	Czeladź, Sosnowiec, Zabrze
Gaja Grzegorzewska	Bielsko-Biała, Racibórz
Marek Harny	Racibórz
Józef Hen	Racibórz
Michał Jagiełło	Bestwina, Bielsko-Biała
Krystyna Januszewska	Racibórz
Tomasz Jastrun	Bielsko-Biała
Kalina Jerzykowska	Będzin, Czeladź, Jaworzno, Miedźna, Mysłowice, Zawiercie
Roksana Jędrzejewska-Wróbel	Częstochowa, Radlin, Rybnik, Starcza, Tychy, Wodzisław Śl.
Grzegorz Kasdepke	Jaworzno, Miedźna, Mikołów, Pawłowice, Radzionków, Rybnik, Wodzisław Śl.;
Małgorzata Kalicińska	Rybnik
Janina Katz	Bielsko-Biała
Tadeusz Kijonka	Katowice, Ruda Śląska
Izabella Klebańska	Jastrzębie Zdrój, Miedźna, Pawłowice, Rędziny
Hubert Klimko-Dobrzaniecki	Sosnowiec
Jarosław Kobierski	Częstochowa
Tomasz Konatkowski	Bielsko-Biała
Barbara Kosmowska	Bytom, Częstochowa, Gliwice, Lubliniec, Łaziska, Mikołów
Maria Koterbska	Bielsko-Biała
Krzysztof Kotowski	Racibórz
Marek Krajewski	Katowice, Rybnik
Jan Krasnodębski	Racibórz
Wojciech Kuczek	Będzin, Bielsko-Biała, Cieszyn, Czeladź, Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Siemianowice, Wodzisław Śląski, Zabrze, Żory
Karolina Kułakowska	Cieszyn
Ewa Lipska	Sosnowiec
Krzysztof Maćkowski	Bielsko-Biała
Maciej Malicki	Katowice
Konrad Małek	Chełm Śl., Jastrzębie Zdrój, Katowice, Łędziny, Łaziska, Mikołów, Orzesze, Pszczyna, Pyskowice, Rybnik, Rydułtowy, Zawiercie
Leszek Mazan	Częstochowa
Maciej Melecki	Bielsko-Biała
Zygmunt Miłoszewski	Bielsko-Biała
Wiesław Myśliwski	Racibórz
Feliks Netz	Katowice
Arkadiusz Niemirski	Częstochowa
Ewa Nowak	Miedźna, Orzesze, Pawłowice, Tarnowskie Góry

Marek Nowakowski	Częstochowa
Marta Obuch	Siemianowice, Sosnowiec
Michał Ogórek	Dąbrowa Górnicza
Zygmunt Ogórek	Cieszyn
Joanna Olech	Bielsko-Biała, Miedźna, Jaworzno, Katowice, Miedźna, Pawłowice
Anna Onichimowska	Chełm Śląski, Miedźna, Koszarawa, Sosnowiec, Zawiercie
Beata Ostrowicka	Cieszyn, Mikołów, Miedźna, Racibórz, Sosnowiec
Marcin Pałasz	Sosnowiec
Jacek Pałkiewicz	Bestwina
Joanna Papużyńska	Kamienica Polska, Lelów, Poczesna, Przysrów
Daniel Passent	Lędziny
Krzysztof Petek	Katowice, Łazy, Mierzęcice, Pawłowice, Psary, Racibórz, Siewierz, Wisła, Wodzisław Śl.
Wioletta Piasecka	Blachownia, Cieszyn, Herby
Renata Piątkowska	Bielsko-Biała, Buczkowice, Jasienica, Łaziska, Szczyrk, Wilkowice
Andrzej Pilipiuk	Jaworzno
Renata Putzlacher	Bielsko-Biała
Dariusz Rekosz	Siemianowice, Sosnowiec
Barbara Rosiek	Częstochowa
Michał Rusinek	Lędziny
Bartłomiej Rychter	Bielsko-Biała
Tomasz Rzerzycki	Częstochowa, Lędziny, Katowice
Joanna Siedlecka	Sosnowiec
Krzysztof Siwczyk	Bielsko-Biała
Bohdan Sławiński	Bielsko-Biała
Izabela Sowa	Chorzów, Częstochowa, Jastrzębie Zdrój, Łazy, Racibórz, Ruda Śląska, Zawiercie, Żory
Ewa Stadtmüller	Bieruń, Cieszyn, Jastrzębie Zdrój, Katowice, Łazy, Pawłowice, Rydułtowy, Żory
Małgorzata Strzałkowska	Bielsko-Biała
Maciej Szczawiński	Imielin, Sławków, Zabrze
Marek Szoltysek	Bestwina, Pawłowice, Suszec, Żory
Monika Szwaja	Katowice
Kazimierz Szymeczko	Jaworzno, Lędziny, Mysłowice, Piekary Śląskie, Racibórz, Ruda Śląska, Siewierz, Tychy, Zawiercie
Jerzy Szymik	Mikołów
Krystyna Śmigielska	Kłobuck
Marcin Świetlicki	Bielsko-Biała, Częstochowa
Wojciech Tochman	Racibórz, Zabrze
Krzysztof Varga	Bielsko-Biała
Elwira Watała	Gliwice
Michał Zabłocki	Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie Zdrój, Pilica, Zawiercie
Andrzej Żak	Bieruń, Cieszyn, Miasteczko Śląskie, Mierzęcice, Radlin, Ruda Śląska, Rydułtowy, Siemianowice, Wodzisław Śl.

Odbyły się spotkania z wydawcami, aktorami, osobistościami mediów oraz innymi ciekawymi ludźmi, wśród nich, m.in.:

- **spotkania z aktorami:** Grażyną Wolszczak w Bielsku-Białej i Jastrzębiu Zdroju, Arturem Barcisiem w Bobrownikach, Ewą Gorzelak i Zbigniewem Dziduchem w Krupskim Młynie, Anną Dymną w Raciborzu, Markiem Proboszem w Wiśle i Żorach, Renatą Dancewicz i Zbigniewem Stryjem w Zabrzu;
- **spotkania autorskie z ciekawymi ludźmi:** z plastyczką Mirosławą Truchtą-Nowicką w Częstochowie, spotkanie z wolontariuszką przebywającą na misjach w Zambii – Anną Elźbieciak i z esperantystą Stanisławem Mendrakiem w MBP w Gliwicach, reżyserem Piotrem Załuskim, himalaistą Marianem Hudkiem i astrologiem Ewą Kornafel w Jastrzębiu Zdroju, heraldykiem i sfragistykiem Tadeuszem Grajpelem w Bojszowach, w Lędzinach, Mysłowicach, reżyserem Kazimierzem Kutzem w Orzeszu, z grafikim – karykaturzystą Tigranem Vardikyanem w Raciborzu;
- **spotkania z osobistościami mediów:** z dziennikarzem i publicystą Stephenem Clarkiem w Bielsku-Białej, Ireną Jarocką w Bobrownikach, Olgą Lipińską, Antonim Piechniczkiem, Tomaszem Zubilewiczem i Arturem Andrusem

w Dąbrowie Górniczej, Wiesławem Weissem, Józefem Skrzekiem i Hirkiem Wroną w Jastrzębiu Zdroju, Grzegorzem Turnauem w Łędzinach i Mysłowicach, Maciejem Orłosiem w Katowicach i Sosnowcu;

- **spotkania z podróżnikami:** grotołazem, etnografem – Grzegorzem Kuśpielem w Dąbrowie Górniczej, himalaistą Marianem Hudkiem w Jastrzębiu Zdroju, Agatą Stryczek i Pawłem Chudzikim w Mysłowicach, Aleksandrem Żukowskim w Orzeszu, autorem książek o Skandynawii – Andrzejem Garskim w Świętochłowicach, z podróżnikiem Markiem Dzierżęgą w Wodzisławiu Śl.;
- **spotkania z tłumaczami:** Bogusławą Sochańską w Bestwinie, Iwoną Jędrzejowską i Joanną Roguska-Berdyn w Bielsku-Białej, Elżbietą Towarnicką w Chorzowie i Czeladzi;
- **spotkania z ilustratorami:** Edwardem Lutczyńskim w Bestwinie i Jastrzębiu Zdroju, Joanną Zagner-Kołat w Bojszowach, Jaworznie i Raciborzu, Łukaszem Zabdyrem w Cieszynie, Katowicach, Łazach, Rydułtowach i Żorach;
- **spotkania z twórcami regionalnymi,** m.in.: Będzin, Bielsko-Biała, Bytom, Cieszyn, Jasienica, Miasteczko Śląskie.

Wystawy

Każdego roku wystawy organizowane przez biblioteki cieszą się coraz większą różnorodnością tematów. Biblioteki prześcigają się w pomysłowości zarówno jeśli chodzi o temat, jak i formę ekspozycji. Nie sposób wymienić wszystkich zorganizowanych wystaw.

Prezentowane były przeróżne eksponaty, m.in.: militaria, motocykle, umundurowanie, obrazy, rękodzieło ludowe, grafiki, fotografie, karty pocztowe oraz ekslibrisy i grafiki.

Można było podziwiać prace uznanych profesjonalistów, amatorów, pasjonatów, którzy za pośrednictwem bibliotek promowali swoją działalność. Poprzez wystawy biblioteki nie tylko prezentują dorobek bardziej lub mniej znanych artystów, ale i pobudzają swoich czytelników do podejmowania aktywności, dając szansę zaprezentowania własnych pasji i zainteresowań.

Wykłady, sesje i prezentacje popularnonaukowe

Biblioteki spełniają nie tylko rolę prężnie działających centrów kultury, ale i ośrodków edukacyjnych proponujących bogatą ofertę wykładów, sympozjów, sesji popularnonaukowych i konferencji. Spotkaniom tym coraz częściej towarzyszą panele dyskusyjne, podczas których słuchacze zabierają głos komentując omawiany problem, dzieląc się własnymi spostrzeżeniami i uwagami. Coraz bardziej popularne są organizowane spotkania z ludźmi nauki, w czasie których poruszana jest modna i czasowa problematyka. Jest to bardzo ciekawa i edukacyjna forma popularyzująca literaturę. W bibliotekach województwa śląskiego zorganizowano wiele takowych spotkań, ze względu na ich popularność poniżej wymieniono tylko kilka przykładowych inicjatyw.

Będzin	Cykl wykładów z zakresu literatury wygłaszanych przez pracowników naukowych Uniwersytetu Śląskiego
	Cykl wykładów z zakresu historii Polski i regionu Zagłębia Dąbrowskiego wygłaszanych przez pracowników IPN
Bielsko-Biała	Dziedzictwo Kulturowe-Ojcowski Dom – program edukacji regionalnej; warsztaty, lekcje tematyczne np. Szlakiem beskidzkich legend
Bytom	Internet. Przyjaciel czy wróg? – spotkanie z psychologiem na temat zagrożeń płynących z korzystania z Internetu
Czeladź	Cykl otwartych wykładów wygłaszanych przez pracowników IPN o sytuacji Żydów w Zagłębiu Dąbrowskim
Częstochowa	Cykl otwartych wykładów wygłaszanych przez pracowników IPN
Dąbrowa Górnicza	Uniwersytet dla wszystkich – wykłady, spotkania z przedstawicielami kultury, nauki i mediów
	Pogotowie dla rodziców, czyli co robić z dzieckiem, gdy „nie działa” jak należy – cykl zajęć z psychologiem dziecięcym dla rodziców mający na celu poznanie potrzeb, emocji dziecka, jego percepcji, zachowań i reakcji
	Akademia obywatelska – przedsięwzięcie mające na celu aktywizację młodych i poszerzenie ich wiedzy z zakresu politologii, mediów i ich roli w społeczeństwie obywatelskim; cykl wykładów i spotkań z politykami i politologami, wycieczka do Warszawy – zwiedzanie gmachu Sejmu RP
	Akademia filozoficzna – cykl spotkań przybliżających myśl filozoficzną adresowany do młodych ludzi
	Dziennikarstwo od kuchni – cykl warsztatów dla młodzieży prowadzonych przez dziennikarzy o dziennikarstwie, praktyczna nauka zawodu dziennikarza
	Oni tworzą historię regionu – prezentacja znanych osób tworzących historię i kulturę Dąbrowy Górniczej i spotkania z historią regionu – wykłady z zakresu historii regionu
	Popularyzacja języka japońskiego i kultury dalekiego wschodu – spotkanie z kulturą i sztuką Japonii, warsztaty kaligrafii japońskiej
	Transfer wiedzy – cykl propagujący osiągnięcia nauki dla uczniów licealnych o kierunkach technicznych
	Tajniki szybkiego czytania – warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

Jastrzębie Zdrój	Film animowany a postrzeganie rzeczywistości – wykład Mieczysława Woźnego ze Studia Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej
	Na ścieżkach nauki – cykl wykładów promujących światowy dorobek naukowy i cywilizacyjny ludzkości
	Salon pisarzy – wykłady prezentujące życie i twórczość wybitnych literatów
Jaworzno	Nauki Niepotrzebne – spotkania edukacyjne dla młodzieży z naukowcami, popularyzujące mało znane dziedziny wiedzy
	Cykl spotkań organizowanych przez licealistów Wielcy nieobecni – prezentujące sylwetki pisarzy oraz „Debata oksfordzka”
Gliwice-MBP	Spotkanie z drużyną VILLSVIN HIRD- prezentacja kultury materialnej średniowiecza połączona z pokazem walk Wikingów
Pszczyna	Wykłady otwarte: „Burmistrz Pszczyny zaprasza” organizowane przez Bibliotekę dla szerokiego grona odbiorców, spotkania z ekspertami
Racibórz	Obchody Światowego Dnia Wody; Obchody Dnia Lasów i Zadrzewień oraz Ochrony Środowiska, Światowy Tydzień Zwierząt – cykl wykładów proekologicznych
	Cykl lekcji nauka języka miganego
Ruda Śląska	Asertywność w życiu codziennym – warsztaty psychologiczne dla dorosłych

Konkursy

Niesłabnącą popularnością wśród czytelników cieszą się różnego typu konkursy adresowane do różnych grup wiekowych, którym niejednokrotnie towarzyszą atrakcyjne nagrody rzeczowe, ekspozycje, publikacje wyróżnionych prac.

Inne inicjatywy

Bielsko-Biała	4 Pory Książki – festiwal literatury: Pora poezji, POPLIT, Pora prozy, Pora kryminału
Cieszyn	Wydanie tomiku poezji Strofy sercem pisane
	Cykl Historia pod tytułem Neeweek – konkursy, wystawa
	I Międzynarodowy FestiwalCzytania nad Olzą – Czytamy z wyobraźnią
Jastrzębie Zdrój	Dzień św. Patryka – projekt Biblioteki przybliżający kulturę i sztukę irlandzką poprzez koncerty, wystawy i konkursy o tematyce Irlandii
	Wiersze chodnikowe – happening w ramach VII Ogólnopolskiej Akcji Poetyckiej
Jaworzno	Noc z literaturą dla dorosłych – spotkania odbywające się raz w miesiącu popularyzujące różne gatunki literackie i filmowe, w trakcie których uczestnicy wykazują się wiedzą na temat omawianego gatunku
	Survival komputerowy – kursy na różnych poziomach zaawansowania
Katowice	Spotkanie z książką – happening – głośne czytanie w centrum miasta
Piekary Śląskie	Dyskusyjny Klub Filmowy
Ruda Śląska	Kawiarenka podróżnika – cykliczne spotkania – wymiana doświadczeń z podróży po różnych zakątkach świata
Rybnik	Agora- Forum-Biblioteka – cykl działań na które składały się spotkania z literaturą i biblioteką, folklorem, ze sztuką i rozrywką, ekologią i naturą, komputerem i bezpieczeństwem
	Aktywny Rybnik... po godzinach – akcja promocyjna w centrum handlowym promująca działalność Biblioteki
Sosnowiec	IV Sosnowieckie Dni Literatury – spotkania autorskie, wykłady, wystawy
Tarnowskie Góry	Rodzinne czytanie
Żory	CHATting WITH TEA – klub dyskusyjny w języku angielskim
	Wiosenna zbiórka książek
	Komputer 50+ – warsztaty komputerowe dla starszych osób

Dyskusyjne Kluby Książki (DKK) to wspólny projekt Instytutu Książki i Bibliotek Wojewódzkich adresowany przede wszystkim do czytelników korzystających z bibliotek publicznych. Ich celem jest aktywizacja czytelników polegająca na wspólnej dyskusji na temat wybranych książek. Pomysł oparty jest na założeniu, że potrzebne są miejsca, w których można rozmawiać o wspólnie czytanych książkach oraz, że nie trzeba być krytykiem, by czerpać przyjemność z dyskusowania o literaturze. Celem klubów jest także ożywienie środowisk skupionych wokół bibliotek oraz zachęcenie samych bibliotekarzy do kreowania mody na czytanie.

W naszym województwie w 2008 roku powstało 39 Dyskusyjnych Klubów Książki w 26 bibliotekach w: Bestwinie, Będzinie, Bielsku-Białej (6), Buczkowicach, Bytomiu, Chorzowie, Cieszynie, Czeladzi, Częstochowie (2), Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Katowicach (5), Kłobucku, Knurówie, Łazach, Raciborzu, Rudzie Śląskiej (2), Rybniku, Siemianowicach Śląskich, Tychach (3), Ustroniu, Wilkowicach, Wodzisławiu Śląskim, Zabrze, Zawierciu i Żorach.

Rok Zbigniewa Herberta

10 rocznica śmierci autora „Pana Cogito” sprawiła, że Rząd RP ogłosił rok 2008 Rokiem Herberta. Z tej okazji większość naszych bibliotek włączyła się w jego obchody podejmując różne inicjatywy. Były to wystawy, prelekcje, spotkania, konkursy i inne formy. I tak dla przykładu: w Bielsku-Białej zrealizowano projekt Pan Cogito w Książnicy Beskidzkiej, Herbertowski Maraton Biblioteczny w Jastrzębiu Zdroju, konferencja naukowa i cykl konkursów i imprez Czytając Herberta w Sosnowcu, Zabrze – Zbigniew Herbert – życie i twórczość poety niezłomnego.

Wiele bibliotek organizuje dla swoich czytelników liczne wieczorki literackie, koncerty muzyczne wzbogacając tym samym ofertę kulturalną, aby każdy znalazł coś dla siebie. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu prowadzone są szkolenia komputerowe dla osób starszych.

7.3. Czytelnictwo dzieci i młodzieży; Problemy, obserwacje, obawy – współpraca z różnymi grupami wiekowymi, zakup zbiorów.

Oferta bibliotek kierowana jest do coraz młodszej rzeszy odbiorców, często nieczytających jeszcze, dla których książka jest motywem do podjęcia zabawy.

Wśród problemów związanych z czytelnictwem dzieci i młodzieży biblioteki zwracają szczególnie uwagę na dużą zmienność spisu lektur szkolnych. Jest to bardzo kłopotliwe, bowiem biblioteki nie są często w stanie na bieżąco uzupełniać zbiorów o nowe lektury, które z roku na rok przestają obowiązywać i stają się nieprzydatne. Pogłębia to fakt, że często każda szkoła opiera swój program zajęć na innym kanonie książek. Na domiar złego uczniowie zainteresowani są w większości przypadków tylko lekturą posiadającą opracowanie, a często wręcz samymi streszczeniami i opracowaniami książek lub ich wersjami czytany.

Niepojęte tendencje

Bibliotekarze zauważają bardzo niepokojące tendencje występujące wśród najmłodszych, są to m.in. brak umiejętności czytania ze zrozumieniem, nadmierne rozkojarzenie, duży wpływ mediów na dobór literatury oraz spadek zainteresowania literaturą niebeletrystyczną i prasą, wzrost natomiast zainteresowania zbiorami muzycznymi, filmami, e-bookami, książką mówioną.

Bardzo niepokojący wydaje się fakt, iż biblioteka publiczna coraz częściej pełni funkcje świetlicy. Rodzice na wiele godzin zostawiają dzieci w placówkach licząc na to, że bibliotekarz się dzieckiem zajmie, odrobi z nim zadanie domowe, zmobilizuje do nauki.

Na pytanie o zakup zbiorów kilka bibliotek oświadczyło że dokonują wyboru tytułów wartych zakupu w oparciu o listy, rankingi literatury, pomocne serwisy oceniające książki. Część bibliotek jednak czuje się na rynku książki bardzo zagubiona. W masie tytułów wydawanych corocznie nie potrafi dokonać właściwej selekcji i kupuje książki trochę po omacku, uskarżając się na konieczność częstej wymiany tytułów nieujednoczonych kanonów lektur szkolnych.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że każda biblioteka powinna sama wypracować sobie własny sposób doboru literatury, tak aby trafiał on w gusta czytelników. Dobrą praktyką jest pytanie o opinie swoich czytelników, czy to przez mini-ankiety, czy po prostu przez rozmowę o zainteresowaniach i oczekiwaniach literackich. Pomocne bywają rozmaite serwisy książkowe zamieszczające nie tylko oferty nowych tytułów, ale i zamieszczające tam recenzje książek i prowadzące rankingi ich popularności dając możliwość oceny przez czytelników (m.in. bromba.pl, Przysłań Literacka, BiblioNETka, Co czytać, a nawet książki.wp). Doskonałą pomocą bywają też konkursy literackie (np. Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego, Medale Polskiej Sekcji IBBY za książkę roku, Konkurs literacki im. Astrid Lindgren na książkę dla dzieci i młodzieży, Nagroda Guliwera, itp.) i czasopisma o książce (np. Guliwer, dodatek do Poradnika Bibliotekarza – Świat Książki Dziecięcej).

7.4. Formy animacji pracy z dziećmi i młodzieżą - najważniejsze przykłady

Wśród literatury dla dzieci największą popularnością cieszą się serie wydawnicze publikowane w oparciu o seriale telewizyjne i filmy animowane. Preferencje czytelników młodych użytkowników bibliotek przedstawiają się następująco:

- dziewczyny pytają o serie: Szkoła Gwiazd, Pamiętnik księżniczki, Nie dla mamy nie dla taty, cykl Jeżycjada M. Musierowicz, ponadto czytują książki K. Siesickiej, M. Fox, B. Kosmowskiej, J. Chmielewskiej, D. Terakowskiej, A. Onichimowskiej, B. Ostrowickiej, M. Cabot, M. Budzyńskiej;
- chłopcy lubią serie z dreszczykiem, m.in. : Trzech młodych detektywów, Szkoła przy cmentarzu, „Koszmarne Karolek”, książki fantastyczne i science fiction, w dalszym ciągu popularnością cieszy się Harry Potter, itp.
- ponadto uczniowie sięgają po szeroko rozumiane książki szkolne – lektury obowiązkowe i zalecane przez szkoły, zwłaszcza te z opracowaniem.

Wybrane inicjatywy dla najmłodszych podejmowane przez biblioteki:

Bestwina	Klub Moli Książkowych dla dzieci
Będzin	Będziński Smok – powiatowy konkurs plastyczny
Bielsko-Biała	Tworzymy własne wydawnictwo – konkurs plastyczno-literacki polsko-czesko-słowacki dla dzieci niepełnosprawnych polegający na napisaniu, zilustrowaniu i „wydaniu” książki
	Barwy Beskidów – kursy, warsztaty rozwijające pasje i talenty, np. warsztaty fotograficzne, bibułkarskie, aktorskie, itd.
	Noc w Bibliotece
Bytom	Komiksowo czeka na śląskie legendy – konkurs na komiks, który został opublikowany przez MBP
	Czytanie w banie – głośne czytanie legend bytomskich w zabytkowym tramwaju
Chorzów	Noc Muminków, Noc z Anią z Zielonego Wzgórza, Noc Detektywów, Noc Wikingów
Czeladź	Warsztaty papiernicze, ekologiczne, teatralne
Częstochowa	Teatrzyk biblioteczny – KLAUN
Dąbrowa Górnicza	Biblioteka na 102 – projekt czytelniczy promujący Bibliotekę i książkę: festyn czytelniczy, wystawy, „drzwi otwarte”, „Biblioteka po godzinach – i Ogólnopolski Tydzień Czytania na Wysokim Szczęblu”
	Festiwal piosenki anglojęzycznej – Let’s sing a song - miejski konkurs dla dzieci i młodzieży uczącej się angielskiego
	Klub Wróbelka Elemelka , Klub walki z nudą
Gliwice	Noc w bibliotece
	Akcja wymiany książek między czytelnikami
Hażlach	Serie spotkań: Noc z bajkami, Noc z Harrym Potterem, Noc filmowa
Jastrzębie Zdrój	Różne warsztaty dla dzieci: lalkarskie, literackie, plastyczne, perkusyjne, fotograficzne, relaksacyjne i in.
Katowice	Warto czytać – cykl lekcji bibliotecznych i spotkań we współpracy z wydawnictwem „Znak”
Lelów	Głośne czytanie legend napisanych przez młodych czytelników
Mysłowice	Śląska Ojczyzna Polsczyzna – konkurs recytatorski w gwarze śląskiej
Psary	w krainie zakurzonych baśni – cykl biblioterapeutyczny wykorzystujący stare baśnie
Pszczyna	Noc z Harrym Potterem – impreza czytelnicza
Racibórz	Nasza historia w legendach – turniej wiedzy
	Noc z RPG
Ruda Śląska	Przecinek i kropka – warsztaty literackie dla przedszkolaków organizowane w salonie „Empik”
Rybnik	III Integracyjny Przegląd Widowisk Jasełkowych
Siemianowice	Smoczolandia – impreza plenerowa połączona z głośnym czytaniem, której głównymi bohaterami były rozmaite smoki
Siewierz	V Wojewódzki Konkurs Zawsze Kocham Cię Mamo - propagowanie wszelkich form twórczości młodych ludzi
Szczekociny	Turniej Jednego Wiersza o „Laur Wespazjana Kochowskiego”
Świerklaniec Śląski	Noc z Harrym Potterem – impreza czytelnicza
	Dyskusyjny Klub Miłośników Książki Helikon
Tychy	Kluby Motyli Książkowych
Wodzisław Śl.	Jedzie pociąg z daleka – projekt czytelniczy w ramach którego stworzono Dziecięcy przewodnik Literacki po krajach UE
Żywiec	Polskie i słowackie Beskidy w fotografii – konkurs fotograficzny

Niesłabnącym powodzeniem cieszy się Noc z Andersenem. Jest to międzynarodowe przedsięwzięcie odbywające się co roku w związku z przypadającym w dniu 2 kwietnia Międzynarodowym Dniem Książki Dziecięcej oraz dla upamiętnienia urodzin Hansa Christiana Andersena. Biorą w nim udział biblioteki różnych krajów. Pomysł imprezy narodził się w Czechach w 2000 roku z inicjatywy Klubu Bibliotek Dziecięcych SKIP (Stowarzyszenia Bibliotekarzy i Pracowników Informacji) i powoli rozrastał się na inne kraje, stając się imprezą międzynarodową. W Polsce Noc z Andersenem organizuje się od roku 2003. Jej motywem przewodnim są baśnie i bajki oraz wspólna zabawa i głośne czytanie.

W ubiegłym roku urodziny duńskiego baśniopisarza obchodziły biblioteki w: Będzinie, Bobrownikach, Chorzowie, Cieszynie, Czechowicach-Dziedzicach, Czernichowie, Dąbrowie Górniczej, Gaszowicach, Gliwicach, Godowie, Herbach, Imielinie, Istebnej, Jasienicy, Jaworznie, Lędzinach, Lublińcu, Lyskach, Łaziskach Górnych, Mysłowicach, Pietrowicach Wielkich, Raciborzu, Radlinie, Rybniku, Rydułtowach, Sławkowie, Świerklańcu, Tychach, Zabrze, Zbrostawicach, Żorach, Żywcu.

W 2008 roku Biblioteka Śląska zorganizowała kolejną odsłonę akcji Literackie fanaberie. Ubiegłoroczna odbyła się pod hasłem Literackie fanaberie raz jeszcze. Dzięki tej inicjatywie w dniach 25–26 września 25 miejscowości naszego województwa mogło gościć znanych i lubianych pisarzy dla dzieci i młodzieży. Wśród zaproszonych literatów byli:

- Barbara Kosmowska, która gościła w: Buczkowicach, Jaworzu, Jasienicy, Pilchowicach, Sośnicowicach,
- Izabella Klebańska, bawiąca w: Zabrze, Bytomiu, Chorzowie, Woźnikach, Tarnowskich Górach,
- Tomasz Trojanowski, który odwiedził: Wry, Pszczynę, Miedźną, Krzyżanowice, Lubomię,
- Kalina Jerzykowska spotkała się z dziećmi w: Porębie, Zawierciu, Żarnowcu, Hażlachu, Brennej,
- Barbara Gawryluk zaś w: Żywcu, Milówce, Ławkicy, Kruszyń, Kłomnicach.

27 września wszyscy goście zawitali na rybnickim rynku na festynie czytelnictwa zorganizowanym wspólnie przez Bibliotekę Śląską, Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Rybniku.

W 2008 roku minęło 100 lat od pierwszego wydania „Ani z Zielonego Wzgórza” Lucy Maund Montgomery. W związku z tą okrągłą rocznicą na całym świecie odbyły się uroczystości na cześć rudowłosej Ani Shirley. Polskim organizatorem obchodów było Wydawnictwo Literackie, wydawca polskiej wersji książek Montgomery. Z tej okazji w większości śląskich bibliotek organizowano imprezy, konkursy, zabawy dla dzieci i młodzieży.

7.5. Obsługa czytelnictwa specjalnych grup użytkowników bibliotek - niepełnosprawnych, seniorów

W bibliotekach województwa śląskiego obsługa czytelnictwa specjalnych grup użytkowników zajmuje znaczące miejsce.

Ważną rolę pełnią placówki (oddziały), udostępniające tzw. „książki mówione”, nagrane w większości na taśmach magnetofonowych. W 2008 roku 42 biblioteki na terenie województwa gromadziły i udostępniały „książkę mówioną”. Zbiory te stanowiące własność bibliotek, były wydzielone jako oddziały książki mówionej lub udostępniane w placówkach uniwersalnych, a także w placówkach specjalistycznych (np. w Dziale Integracyjno-Biblioterapeutycznym Biblioteki Śląskiej). Uzupełnienie wyżej wymienionych wypożyczalni stanowiło 14 punktów bibliotecznych, które korzystały z materiałów Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych, Biblioteki Śląskiej w Katowicach, Biblioteki Publicznej w Częstochowie i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach (Filia nr 1). W bibliotekach zgromadzono 56.575 tytułów „książki mówionej”, zarejestrowano 3.791 czytelników, którym wypożyczono 57.849 tytułów. W porównaniu z rokiem 2007 zbiory bibliotek zwiększyły się o 1.054 tytuły.

W roku 2008 działało 16 filii i 4 punkty biblioteczne zorganizowane i prowadzone przez biblioteki publiczne w szpitalach. Zgromadzono w nich 101.694 książki, zarejestrowano 12.171 czytelników, którym udostępniono 120.646 książek i 13.520 czasopism. Księgozbiór tych placówek zwiększył się w porównaniu z rokiem 2007 o 1.124 woluminy. Małe możliwości finansowe tych placówek związane są z kryzysową sytuacją w służbie zdrowia. Czas pobytu pacjentów w szpitalach ogranicza się do minimum. Pracownicy bibliotek szpitalnych skarżą się na małą bazę lokalową. Dyrekcje szpitali pomieszczenia biblioteczne dostosowują do potrzeb medycznych. W Chorzowie zamknięto kolejną bibliotekę szpitalną – Filial nr 16 MBP. W Pszczynie dyrekcja Szpitala Powiatowego wypowiedziała bibliotece umowę wynajęcia lokalu. W 2009 roku szpitalna Filia nr 2 Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej w Pszczynie zostanie zlikwidowana.

Wiele bibliotek dostarcza książki osobom starszym i niepełnosprawnym do domu za pośrednictwem bibliotekarzy, wolontariuszy i pracowników PCK. Miejska Biblioteka Publiczna w Zawierciu posiada samochód, którym przywozi do bibliotek (i innych placówek kultury) osoby niepełnosprawne, aby na miejscu same mogły wybrać i wypożyczyć książki, przeczytać czasopisma, skorzystać z Internetu; a także po to, by ci niepełnosprawni czytelnicy mogli być między ludźmi, by wyszli ze swych domów.

W 2008 roku działało 5 punktów bibliotecznych w domach pomocy społecznej. W Areszcie Śledczym w Bielsku-Białej założono punkt biblioteczny Książnicy Beskidzkiej.

W bibliotekach organizowano dla osób niepełnosprawnych różnego rodzaju imprezy edukacyjne, kulturalne i integracyjne. Rozwijano współpracę ze szkołami specjalnymi, klasami integracyjnymi, stowarzyszeniami osób niepełnosprawnych, ośrodkami rehabilitacyjno-terapeutycznymi, domami dziennego pobytu, domami pomocy społecznej, oddziałami Polskiego Związku Niewidomych, więzieniami, hospicjami a także stowarzyszeniami emerytów i rencistów. Biblioteki są miejscem prezentacji różnorodnej twórczości artystycznej ludzi niepełnosprawnych.

W oddziale „Książki Mówionej” Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach znajduje się stanowisko komputerowe posiadające program udźwiękowiający Window-Eyes, który umożliwia korzystanie ze środowiska windows i internetu oraz skaner oprzyrządowany w OCR (Abbyy FineReader), który przetwarza dokumenty drukowane (książki, czasopisma) na elektroniczne. Biblioteka dysponuje również powiększalnikiem elektronicznym MyReader. Jest to powiększalnik czytający, który skanuje i przetwarza cały dokument, następnie analizuje go i wyświetla użytkownikowi w sposób najłatwiejszy do czytania. Dzięki temu wiele osób niewidomych może skorzystać z literatury niedostępnej w formie kaset magnetofonowych lub w zapisie cyfrowym („czytak”).

W 2008 roku Kapituła Etapu Regionalnego ogólnopolskiego konkursu Lodołamacze 2008 nagrodziła Miejską Bibliotekę Publiczną w Katowicach statuetką SUPER LODOŁAMACZA za szczególną wrażliwość i odpowiedzialną politykę personalną uwzględniającą potrzeby osób niepełnosprawnych. Biblioteka stworzyła miejsca pracy dla osoby poruszającej się na wózku (w Filii nr 3) i osoby niedowidzącej (w Filii nr 1).

W strukturze organizacyjnej Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej funkcjonuje Filia Integracyjna, będąca specjalistyczną jednostką koordynującą wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Filia obsługuje osoby niewidome, niedowidzące, głuchonieme, osoby ze schorzeniami ruchowo-fizycznymi. Filia dysponuje dużym zbiorem „książek mówionych”, a także słownikami języka migowego i zbiorami tradycyjnymi.

Placówka posiada też komputer z przystawką głośnomówiącą i programem „JAWS”, który odczytuje tekst czarno drukowy i strony internetowe oraz Czytاک– NPN. Od wielu lat w tej filii realizowany jest ciekawy program „Zobaczmy siebie”, kierowany do szerokiego kręgu odbiorców: osób niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży, bibliotekarzy, terapeutów, psychologów. Spotkania odbywają się nie tylko w bibliotekach, ale i w centrum handlowym, w szkołach, przedszkolach, urzędach.

Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich dysponuje stanowiskiem komputerowym wyposażonym w program powiększający i czytający ekran głosem syntetycznym – „Dual”.

Biblioteki w: Bielsku-Białej, Chorzowie, Dąbrowie Górniczej, Katowicach, Gliwicach, Mysłowicach, Raciborzu, Rybniku i Sosnowcu posiadają tzw. „czytaki”, urządzenia do odtwarzania książek cyfrowych.

Warsztaty komputerowe dla seniorów prowadzą biblioteki w: Będzinie, Bestwinie, Bielsku-Białej, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Istebnej, Jastrzębiu Zdroju, Jaworznie, Katowicach, Kuźni Raciborskiej, Raciborzu, Rudzińcu, Siemianowicach Śląskich, Sławkowie i Żorach.

Współpracę z Uniwersytetem Trzeciego Wieku prowadzą placówki w: Bielsku-Białej, Jastrzębiu Zdroju, Jaworznie, Katowicach, Łazach, Piekarach Śląskich i Raciborzu.

Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny Biblioteki Śląskiej pełni funkcję ośrodka metodycznego dla bibliotek samorządowych województwa śląskiego w zakresie czytelnictwa, biblioterapii i integracji kulturalnej chorych i niepełnosprawnych. Zgromadzono tu księgozbiór specjalistyczny, zawierający literaturę przedmiotową (1.103 tytuły), książki nagrane na kasetach magnetofonowych, płytach cyfrowych do „czytaka” i płytach CD, czyli tzw. „książkę mówioną” (1.203 tytuły). Placówka dysponuje urządzeniem „autolektor”, które skanuje i odczytuje tekst czarnodrukowy oraz tzw. „czytاکami” do odtwarzania płyt cyfrowych. Istniejąca od 1988 roku „Mała Galeria” jest miejscem promocji sztuki i integracji środowiska ludzi niepełnosprawnych. W agendzie tej działu nadal grupa „Twórcownia”, skupiająca artystów z różnych dziedzin kultury. W 2008 roku dział realizował projekt „Otwórzmy biblioteki. Spotkania biblioteczne dla grup integracyjnych”, którego celem było wprowadzenie bibliotekarzy bibliotek publicznych w tematykę pracy z osobami niepełnosprawnymi. Zajęcia prowadzone były metodą warsztatową i odbywały się w dwóch zakresach tematycznych: „Metody pracy z czytelnikiem z niepełnosprawnością intelektualną i narządu ruchu” oraz „Metody pracy z czytelnikiem z niepełnosprawnością narządu wzroku i narządu słuchu”.

